

Griffienummer

Repertoriumnummer

Aangeboden te
Mechelen op

.....
Niet te registreren,
De e.a. inspecteur

Kennisgeving
art.
op
aan :

Uitgifte afgeleverd
aan:
.....
.....
op
C.D.nr

De rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, eerste kamer, rechtsprekend in burgerlijke zaken, wijst het volgende vonnis :

A.R. nr. 12/694/A

INZAKE :

Mevrouw Ingrid SCHOETERS, magistraat, wonende te 2600 Antwerpen (Berchem), Granaatstraat 33, eiseres, die als raadsman heeft Mr. Luc De Daele, advocaat te 2018 Antwerpen, Van Eycklei 5

TEGEN :

De heer Yves DE SMET, journalist, wonende te 2800 Mechelen, Haverwerf 3/501, verweerder, die als raadsman heeft Mr. Geert Glas, advocaat te 1150 Brussel, Tervurenlaan 268A

* * * * *

De rechtbank neemt in acht :

- de gedinginleidende dagvaarding bij exploit van 04.05.2012 van het ambt van plaatsvervangend gerechtsdeurwaarder Erik Verstraeten loco gerechtsdeurwaarder Walter Van Orshaegen te Lier
- de beschikking van 21.05.2012 verleend overeenkomstig artikel 747 § 1 van het gerechtelijk wetboek die het akkoord van de partijen betreffende de conclusiekalender heeft bekrachtigd
- de conclusies voor eiseres, neergelegd ter griffie op 13.08.2012 en op 11.10.2012
- de conclusies voor verweerder, neergelegd ter griffie op 29.06.2012 en op 14.09.2012
- de voor de partijen overgelegde stukken.
- het ter zitting van 06.11.2012 gegeven advies van het openbaar ministerie

1. Procedure

1.1.

De betwistingen tussen de partijen hebben betrekking op de door eiseres gevorderde vergoeding voor de schade die zij stelt geleden te hebben ten gevolge van onterechte aantijgingen ten opzichte van haar echtgenoot, procureur-generaal Yves LIÉGEOIS, door verweerder geuit in de media, en onder meer in de krant "De Morgen".

1.2.

De vordering van eiseres strekt er toe verweerder te doen veroordelen tot betaling van een schadevergoeding van € 19.000,00 vermeerderd met gerechtelijke intresten en met de kosten.

1.3.

Verweerder concludeert als volgt :

"In hoofdde: de vorderingen van eiseres af te wijzen als ongegrond.

- In ondergeschikte orde: de vorderingen van eiseres af te wijzen wegens onverenigbaarheid met artikel 10 lid 2 EVRM.
- In uiterst ondergeschikte orde: de gevorderde schadevergoeding te herleiden tot het symbolische bedrag van 1 EUR.
- In ieder geval de vordering tot uitvoerbaarheid bij voorraad en uitsluiting van borgstelling en kantonement af te wijzen als ongegrond.
- In ieder geval eiseres te veroordelen tot de kosten van het geding met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding begroot op 1.210 EUR.
- In geval van veroordeling van verweerder in toepassing van artikel 1017, lid 4 Ger. W. de kosten om te slaan in verhouding tot het gedeelte van de gevorderde schadevergoeding dat effectief zou worden toegekend aan eiseres."

1.4.

De vordering van eiseres, tijdig en regelmatig ingesteld, is ontvankelijk.

2. Feitelijke gegevens

2.1.

Eiseres steunt haar vordering thans enerzijds op een artikel in "De Morgen" van 12.01.2012 en anderzijds op een commentaar van verder in het programma "Wakker op zondag" op de zender ATV op 15.01.2012.

2.2.

De betreffende tekst van het artikel van 12.01.2012 luidt :

"(...) Veel ingrijpender is de magistratenoorlog over de methodiek en de te volgen strategie bij het behandelen van de meer dan forse diamantfraude in dat Antwerpse milieu, die volgens de meest voorzichtige ramingen minstens om één miljard euro zwarte winst draait, en meer dan waarschijnlijk om het dubbele daarvan;

De huiszoeking die procureur-generaal Liégeois liet uitvoeren bij substituut Van Calster is niet alleen ongezien, de uitleg dat dit enkel gebeurde om procedurefouten te vermijden klinkt bijzonder ongeloofwaardig. Zeker wanneer men weet dat eind vorig jaar diezelfde procureur-generaal al hemel en aarde bewoog om de zaak te laten verhuizen naar het federale parket van Brussel, die dat overigens weigerde.

Er tekent zich een duidelijk patroon af waarbij het parket-generaal van Antwerpen een substituut die tot nu helemaal niets verweten kan worden van de zaak wil halen.

De reden daarvoor is niet eens zo ver te zoeken : de substituut wil dat een zetelende rechter zich uitspreekt over een boete of een straf voor de diamantairs, de procureur-generaal wil zelf een schikking treffen met de sector, en hen toelaten zo hun proces af te kopen.

Alleen valt dan wel het onmetelijke contrast op tussen de zachte manier waarop de procureur-generaal de diamantfraude wil aanpakken, en de moeite die hij neemt om een substituut die daar anders over denkt te intimideren, en de bikkelharde manier waarop hij andere fraudegevallen benadert.

Bij zijn openingsrede van het gerechtelijk jaar fulmineerden procureur-generaal Yves Liégeois en zijn advocaat-generaal Piet Van Den Bon op een redelijk ongeziene manier tegen de "cultuur van uitkeringsfraude" die volgens hen een regelrechte bedreiging was voor het sociaal-economisch weefsel en zelfs "het einde van de democratie" inluidde.

(...)

Sociale noch fiscale fraude moet geduld of gedoogd worden, beide verdienen een even strenge aanpak.

Maar voor de procureur-generaal is het ene "het einde van de democratie" en verdient het andere blijkbaar een behandeling, bijna een bescherming met fluwelen handschoenen.

Je zou het haast een "schijn van partijdigheid" kunnen noemen. Of, mocht het woord niet zo oudmodisch klinken, pure klassejustitie."

2.3.

Op de inhoud van de gezegden van verweerder in het programma "Wakker op zondag" van 15.01.2012 van ATV, samen met het programma "Conclusies" van 13.01.2012 aangeleverd op DVD en die hier derhalve niet woordelijk kunnen worden weergegeven, wordt teruggekomen naargelang deze gegevens zich bij de beoordeling van de zaak aandienen.

2.4.

Ter zitting van 06.11.2012 werd door het openbaar ministerie als advies gegeven dat het ambt zich naar de wijsheid van de rechtbank gedraagt.

Daaraan werd toegevoegd dat bij het parket te Mechelen geen klacht tegen Yves DESMET gekend is betreffende het voorwerp van huidige vordering.

3. Beoordeling

3.1.

De vordering van eiseres betreft de geschriften en gezegden van verweerder in verband met wat door de media gemakshalve de "diamantoorlog" wordt genoemd, waaraan volgens verweerder louter een uit de hand gelopen meningsverschil tussen procureur-generaal Yves LIÉGEOIS en substituut-procureur des Konings Peter VAN CALSTER van het Antwerps parket ten grondslag zou liggen.

De rechtbank heeft zich vanzelfsprekend niet uit te spreken over het aangehaalde conflict zelf, vermits zij daardoor geenszins gevat is, doch dient wel na te gaan of, en in hoeverre, de door verweerder geuite opinies onjuist en onrechtmatig zijn en eventueel schade hebben toegebracht aan eiseres, nu deze haar vordering steunt op de buitencontractuele aansprakelijkheid van verweerder (artikel 1382 van het burgerlijk wetboek).

3.2.

De passus in het artikel van 12.02.2012 waarin wordt gesteld :

"De huiszoeking die procureur-generaal Liégeois liet uitvoeren bij substituut Van Calster (...)"

is vanzelfsprekend zonder meer onjuist, nu het verweerder toch niet onbekend kan zijn dat slechts een onderzoeksrechter een huiszoeking kan bevelen.

3.3.

De daarop volgende passus :

"(...) de uitleg dat dit enkel gebeurde om procedurefouten te vermijden klinkt bijzonder ongelooftwaardig."

is een persoonlijke opinie van verweerder waarvan op geen enkele wijze wordt verduidelijkt waarin deze opinie steun zou vinden.

3.4.

Het gevoel van verweerder dat de procureur-generaal de diamantfraude op een "zachte" manier wil aanpakken moet ook voor rekening van de journalist worden gelaten, nu dergelijke intentie door de procureur-generaal nooit werd uitgesproken, wel integendeel.

3.5.

Het suggereren van een "schijn van partijdigheid" en de term "klassenjustitie" blijken slechts te steunen op – andermaal – een persoonlijke perceptie van verweerder en zijn erg zware uitdrukkingen voor iets dat op niets steunt.

3.6.

In de uitzending "Wakker op zondag" van ATV van 15.01.2012 moet verweerder alleszins in kennis geweest zijn van de expliciete uitleg die door de Antwerpse procureur des Konings Herman DAMS werd gegeven op 13.01.2012 in de uitzending "Conclusies" op ATV over de modus operandi van het openbaar ministerie, in concreto in de "diamantzaak".

Nochtans heeft verweerder in die uitzending van 15.01.2012 volgehouden dat procureur-generaal Yves LIÉGEOIS voor een "dealtje" met de diamantsector was "gaan samenzitten" en aan deze sector een soort van "vroegboekorting" wilde geven middels een minnelijke schikking over de fiscale fraude, zodat uit deze feiten iets anders zou blijken dan het bestrijden van fraude.

Opnieuw werd de term "klassenjustitie" in de mond genomen, ook nadat door minister TURTELBOOM een omstandige uitleg was gegeven betreffende de initiatieven van de procureur-generaal ter voorkoming van procedurefouten in het proceduregevoelig dossier.

Ook na deze uitleg verklaarde verweerder dat de procureur-generaal "gretig" zocht naar een voordelige minnelijke schikking met de diamantsector, waarbij hij dan rechter en partij zou zijn.

Tenslotte werd de mening geuit dat de werkwijze van de procureur-generaal uit het oogpunt van het wekken van een schijn van partijdigheid zwaarder weegt dan de "tempeluitstap" van een deel van de rechters van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen.

3.7.

Uiteindelijk blijken de uitlatingen en geschriften van verweerder terug te voeren tot zijn grote onvrede met de mogelijke toepassing in het "diamantdossier" van de door de wet van 11.07.2011 aan artikel 216bis van het wetboek van strafvordering aangebrachte wijzigingen.

De ter zake dienende bepalingen van dit artikel luiden thans :

Art. 216bis.

§ 1. De procureur des Konings kan, indien hij meent dat een desgevallend met inbegrip van de verbeurdverklaring, en dat het geen zware aantasting inhoudt van de lichamelijke integriteit, de dader verzoeken een bepaalde geldsom te storten aan de Federale Overheidsdienst Financiën.

De procureur des Konings bepaalt op welke wijze en binnen welke termijn de betaling geschiedt en de precieze feiten omschreven in tijd en ruimte waarvoor hij de betaling voorstelt. (...)

De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf waarop de verbeurdverklaring staat of kan staan, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag genomen zijn, deze af te geven op de door hem bepaalde plaats.

Betaling, afstand en afgifte doen de strafvordering vervallen, mits zij binnen de bepaalde termijn plaatshebben.

De aangestelden van de Federale Overheidsdienst Financiën geven de procureur des Konings kennis van de verrichte storting.

§ 3. Het bij de eerste en tweede paragraaf bepaalde recht behoort ook, ten aanzien van dezelfde feiten, aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en de procureur-generaal in hoger beroep en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep. (...)

§ 6. De hierboven beschreven minnelijke schikking is niet toepasselijk op de misdrijven waaromtrent kan worden getransigeerd overeenkomstig artikel 263 van het koninklijk besluit van 18 juli 1977 tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen.

Voor de fiscale of sociale misdrijven waarmee belastingen of sociale bijdragen konden worden omzeild, is de minnelijke schikking pas mogelijk nadat de dader van het misdrijf de door hem verschuldigde belastingen of sociale bijdragen, inclusief de intresten, heeft betaald, en de fiscale of de sociale administratie daarmee heeft ingestemd.

3.8.

Het is vanzelfsprekend het goed recht van verweerder zijn mening, commentaar en kritiek te verkondigen betreffende de strafwetten aan wie het horen of lezen wil, doch dat doet niets af aan het feit dat die wetgeving bestaat, en op democratische wijze door de wetgevende macht werd uitgevaardigd.

Staande de wet, geldt deze evenwel voor iedereen, journalisten en openbaar ministerie inbegrepen, en is het de taak van het openbaar ministerie de wet toe te passen en over de toepassing ervan te waken.

3.9.

Het kan de procureur des Konings, en met hem de procureur-generaal, dus niet ten kwade worden geduid dat zij de wet toepassen, ook al laat de wet aan hun soevereine appreciatie over of "een feit (niet) van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf".

3.10.

Dat de oppositie zich in de wetgevende kamers verzette tegen de hierboven weergegeven wetswijzigingen is eigen aan de democratie.

Met name verwijst verweerder naar een persartikel van een zekere JDW op 17.03.2011 (www.vandaag.be – stuk 4 van verweerder) waarin wordt gesteld :

"De mogelijkheid om bij misdrijven een minnelijke schikking af te sluiten wordt aanzienlijk uitgebreid. De Kamer beslist dat straks op voorstel van Servais Verherstraeten (CD&V) (...)

De oppositie verzette zich met hand en tand tegen deze wet omdat ze een klassenjustitie invoert: de rijkere verdachte zou een vervolging door het gerecht kunnen afkopen, de armere niet. Bovendien zou het voorstel indruisen tegen de onafhankelijkheid van de zetelende magistraten. Vonnissen of zelfs arresten kunnen worden te niet gedaan door een minnelijke schikking van het parket, zolang die vonnissen of arresten nog niet definitief zijn. Sommigen vrezen dat fiscale fraudeurs nu de kat uit de boom kijken en pas op het allerlaatste nippertje een minnelijke schikking zullen aanvaarden zodat de zaak in feite nog altijd even lang zal blijven duren."

Evenwel kreeg de oppositie democratisch ongelijk en werd de wetswijziging gestemd.

3.11.

Verweerder blijkt evenwel moeilijk te kunnen leven met de toepassing van deze wetswijziging en met de appreciatie van (in eerste instantie de procureur des Konings (zie zijn verklaringen van 15.01.2012 aan ATV) het strafgevolg dat aan de diamantfraude moet worden gegeven, en laat deze onvrede moeiteloos overvloeien naar een meningsverschil tussen procureur-generaal Yves LIÉGEOIS en substituut-procureur des Konings VAN CALSTER, waarbij de verdediging van de substituut-procureur wordt opgenomen wegens zijn onvrede met de nieuwe wet, en de procureur-generaal omwille van zijn mening over de toepassing ervan wordt geïnviseerd.

Dat is evenwel twee dingen vermengen en het ene aangrijpen om het andere te bewijzen : waar kan aanvaard worden dat een journalist, om redenen die hem eigen zijn, de verdediging opneemt van een substituut-procureur des Konings, dient deze verdediging allerminst te leiden tot aantijgingen ten aanzien van diens procureur-generaal, die zich dan nog omwille van de specificiteit van zijn ambt nauwelijks kan verdedigen of de aantijgingen kan (blijven) weerleggen in zoverre zij al gegrond zouden zijn.

Kritiek op een wet kan niet zonder meer worden geëxtrapoleerd naar de persoon van de procureur-generaal zelf, zelfs niet via de omweg van een meningsverschil tussen een substituut-procureur des Konings enerzijds en de procureur des Konings en diens procureur-generaal anderzijds.

3.12.

Uit de conclusies voor verweerder maakt de rechtbank op dat het bronnenonderzoek van verweerder zich heeft beperkt tot persartikels van derden, waarvan de strekking graag werd overgenomen en zelfs versterkt werd weergegeven.

Van eigen onderzoeksjournalistiek blijkt in het opiniestuk en de op televisie herhaalde inhoud daarvan dus bitter weinig.

In die optiek is het suggestief gebruik van de passus "(...) de uitleg dat dit enkel gebeurde om procedurefouten te vermijden klinkt bijzonder ongeloofwaardig." niet door ondersteunende feiten verantwoord doch wordt deze passus door de lezer opgevat als een quasibewijs van een persoonlijke fout van de procureur-generaal en

van verholen bedoelingen van zijn kant, zeker wanneer in hetzelfde verband gebruik wordt gemaakt van de termen

- "zachte aanpak van de diamantfraude"
- "schijn van partijdigheid"
- "klassenjustitie"
- "samenzitten" voor "een deeltje met de diamantsector"
- "een vroegboekorting" aan de diamantsector middels een "voordelige" minnelijke schikking over de fiscale fraude naar dewelke "gretig" wordt gestreefd.

3.13.

De rechtbank acht de publicaties en uitlatingen van de hand en uit de mond van verweerder dan ook foutief uit het oogpunt van objectieve berichtgeving, zeker nu zijn eerste aantijgingen ook na duiding door procureur des Konings Herman DAMS twee dagen eerder, in een televisie-uitzending werden herhaald.

3.14.

Deze geschriften en gezegden zijn van aard om bij het publiek de indruk te wekken van corruptie of partijdigheid in hoofde van procureur-generaal LIÉGEOIS en dus van aard schade toe te brengen aan zijn eer en goede naam, en hem en zijn familie, waaronder zijn echtgenote, bloot te stellen aan de openbare verachting.

Er is een duidelijk oorzakelijk verband tussen hetgeen door verweerder de wereld werd ingestuurd en de perceptie van (een deel van) het publiek over de persoon van de procureur-generaal.

De rechtbank aanvaardt dat één en ander ook afstraalt op diens naaste omgeving.

3.15.

In ondergeschikte orde stelt verweerder – ten onrechte – dat de vordering zou moeten worden afgewezen op grond van artikel 10 van het EVRM dat stelt :

Artikel 10 – *Vrijheid van meningsuiting*

1. Een ieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen. Dit artikel belet Staten niet radio- omroep-, en bioscoop- of televisieondernemingen te onderwerpen aan een systeem van vergunningen.

2. Daar de uitoefening van deze vrijheden plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan zij worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, die bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving noodzakelijk (proportioneel en subsidiair) zijn in het belang van de nationale veiligheid, territoriale integriteit of openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen, om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen.

De rechtbank laat immers de vrijheid van meningsuiting onberoerd, doch steunt haar beslissing op de wijze waarop door verweerder van deze vrijheid gebruik werd gemaakt.

Nog afgezien van de bedenkingen van de rechtbank betreffende het gehalte van feitenonderzoek in de opinievorming van verweerder, die vrijwel uitsluitend blijkt te steunen op opiniestukken van derden waarvan de juistheid klakkeloos werd overgenomen, is en blijft de strekking daarvan dat bij het publiek de indruk wordt gewekt van een corrupte of partijdige procureur-generaal.

De termen waarmee deze indruk van corruptie of partijdigheid werden gewekt waren volstrekt onnodig om de opinies van verweerder weer te geven.

De fout en het schadeverwekkend feit liggen precies in de termen die werden gebruikt om suggestieve niet gefundeerde opinies te verkondigen betreffende een persoon en hem aldus bij het publiek in diskrediet te brengen.

Een zekere hardnekkigheid is verweerder daarbij niet vreemd, nu hij zijn opinie in dezelfde suggestieve termen in een televisie-uitzending herhaalde, ook nadat twee dagen eerder in klare termen in een andere uitzending op dezelfde zender door procureur des Konings Herman DAMS de modus operandi van het openbaar ministerie was toegelicht, en hij dus de impact van zijn bewoordingen kon inschatten, én hij deze termen ook niet schuwde nadat minister van justitie TURTELBOOM in zijn aanwezigheid in de uitzending van 15.01.2012 de werkwijze van de procureur-generaal inzake het vermijden van procedurefouten had uiteengezet.

Ten deze wordt door de rechtbank geenszins de vrijheid van meningsuiting van wie dan ook beperkt, doch wordt wel de wijze gesanctioneerd waarop door de uitoefening van dit recht op vrije meningsuiting de goede naam en faam van de procureur-generaal – en bij uitbreiding diens naaste omgeving – wordt aangetast.

3.16.

Eiseres stelt zelf dat de schade die zij leed onherstelbaar is en onmogelijk cijfermatig te begroten is.

De rechtbank stelt zich dan ook de vraag van waar het bedrag van € 19.000,00 komt, ook al zou het worden geschonken aan de stichting tegen kanker.

Evenwel behoort het slachtoffer van een onrechtmatige daad de schade te begroten en te bewijzen, zelfs wanneer een begroting ex aequo et bono wordt gevorderd.

De rechtbank is van oordeel dat in deze omstandigheden de veroordeling van verweerder tot betaling van een morele schadevergoeding van één euro passend is.

3.17.

Nu slechts de door de rechtbank bewezen verklaarde fout van verweerder tot huidige procedure aanleiding heeft gegeven, dient hij tot de geheelheid van de kosten veroordeeld te worden.

De rechtbank ziet geen bijzondere redenen of noodzaak die de voorlopige tenuitvoerlegging van dit vonnis zouden verantwoorden.

BESLISSING VAN DE RECHTBANK :

Dit vonnis wordt uitgesproken op tegenspraak en in eerste aanleg;

De bepalingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en de latere aanvullingen en wijzigingen daaraan werden in acht genomen;

De vordering is ontvankelijk en in de hierna bepaalde mate gegrond doch ongegrond en afgewezen voor het overige;

Verweerder wordt veroordeeld aan eiseres een schadevergoeding van één euro (€ 1,00) te betalen, vermeerderd met gerechtelijke intresten;

Verweerder wordt veroordeeld tot de kosten, voor eiseres begroot op € 286,29 + € 1.210,00 = € 1.496,29 en voor hemzelf op € 1.210,00 rechtsplegingvergoeding.

De ondergetekende rechters hebben aan de zitting en aan het volledige beraad deelgenomen, en dit vonnis, werd overeenkomstig artikel 782bis, lid 1 van het gerechtelijk wetboek in openbare terechtzitting op vijftien januari tweeduizend vijftien uitgesproken door de voorzitter van de eerste kamer, samengesteld uit

De heer M. DE GENDT, ondervoorzitter
Mevrouw I. CAMERLYNCK, rechter
Mevrouw A. VYVERMAN, toegevoegd rechter
Mevrouw V. STUYCK, griffier.

V. STUYCK

A. VYVERMAN

I. CAMERLYNCK

M. DE GENDT